

NÁPOVĚDA PRO UČITELE

Napo – Lovec nebezpečí: Lekce první Identifikace rizik a nebezpečí

Napo v.... rizikové situaci

Krátký film s názvem „V rizikové situaci“ je o nebezpečích a rizicích při práci a o potřebě vyhodnocení rizik a přijetí opatření na zajištění bezpečnějšího a zdravějšího pracoviště. Film se věnuje některým z nejběžnějších rizik na pracovišti a o potřebě postupu: **„Zastav se - přemýšlej – zachovej se správně“.**

Cílem filmu je vysvětlit rozdíl mezi nebezpečím a rizikem. Dále jak je možné je odstranit nebo omezit a pomocí praktických příkladů přivést diváky k lepšímu pochopení významu pojmu „riziko“.

Hodnocení rizika

Naším cílem je srozumitelné vysvětlení a tím pochopení pojmu hodnocení rizika a důležitosti prevence úrazů a poškození zdraví při práci. Konkrétně se zaměřujeme na:

- Vysvětlení rozdílu mezi nebezpečím a rizikem
- Poskytnutí úvodu k tématu hodnocení rizik
- Na praktických příkladech ukázat, co máme na mysli
- Poskytnutí propojení mezi teorií a praxí

Proč je třeba hodnotit rizika?

Hodnocení rizik je základem pro úspěšné řízení bezpečnosti a ochrany při práci a klíčem ke snížení pracovní úrazovosti a výskytu nemocí z povolání. Jestliže se provádí správně, může zlepšit bezpečnost a ochranu zdraví na pracovišti – a výkonnost firmy nebo instituce obecně.

Co to je hodnocení rizik?

Hodnocení rizik je proces posuzování rizik v souvislosti s nebezpečími vyskytujícími se na pracovišti. Je to systematické přezkoumávání všech aspektů práce.

- Co může způsobit zranění nebo poškození zdraví
- Zda může být nebezpečí odstraněno - a pokud ne,
- Která preventivní nebo ochranná opatření jsou, nebo by měla přijata na omezení rizik

Mezi typické zdroje rizik, vyskytující se na pracovišti (řada z nich existuje i doma) počítáme:

- Elektřinu
- Oheň
- Pracovní nářadí, zejména ostré nástroje nebo nože
- Stroje
- Uklouznutí na podlaze, pády ze žebříků nebo ze schodů, pády z výšky (např. z lešení nebo ze střechy)
- Dopravu (pro vozidla, řidiče nebo pěší)
- Muskuloskeletální poruchy (MSD) z důvodu manipulace s těžkými břemeny, při nevhodných pracovních polohách – jako jsou vnucená rotace těla, otáčení (např. při práci s počítačem), opakované pohyby (např. při práci na montážní lince)
- Chemické látky – bezprostřední nebezpečí z důvodu vdechnutí, popálení nebo podráždění pokožky a mající dlouhodobé zdravotní dopady jako je rakovina, respirační onemocnění a alergie

- Biologické činitele – bakterie, fungicidy, viry, vyskytující se např. v nemocnicích, v klinických laboratořích, při nedostatečné údržbě klimatických zařízení
- Hluk, vibrace, laserové záření, ionizující záření, elektromagnetické pole, UV záření, atd.

V různých filmech o Napovi máte k dispozici celou škálu epizod, které se dají použít pro ilustraci u výše uvedených nebezpečí či rizik (tabulka A)

Přístup k hodnocení rizika v pěti krocích

Tato lekce se zaměřuje na první dva kroky hodnocení rizik, na identifikaci nebezpečí a těch, kteří jsou ohroženi a stanovení závažnosti rizik. Další tři kroky jsou uvedeny v lekci druhé tohoto tématu.

Krok 3 – stanovení preventivních opatření, krok 4 – Přijetí opatření, krok 5 – sledování a přehodnocení efektivnosti opatření jsou uvedeny v lekci druhé nazvané „Přijetí opatření a prevence“.

Krok 1 – Určení nebezpečí a ohrožených osob

Pamatujte si: nebezpečím může být cokoli – pracovní materiály, zařízení a stroje, pracovní postupy nebo metody – co může způsobit újmu.

Zde je několik tipů na činnosti, které mohou pomoci určit dané nebezpečí:

- Projděte si prostory a hledejte vše, co by mohlo způsobit újmu.
- Ptejte se lidí v daném prostoru na problémy, se kterými se setkávají.
- Berte v úvahu nebezpečí jako je hluk či expozice nebezpečným látkám, které mají dlouhodobý účinek, i se soustředte na očividná nebezpečí, jako jsou pády na rovině či uklouznutí.

V případě každého nebezpečí je důležité si vyjasnit, kdo může být ohrožen. Určete skupiny osob, ne jednotlivce, jako jsou osoby pracující ve skladech, v knihovně, kolemjdoucí. Některé skupiny mohou být ohroženy více, např. zdravotně postižení, malé děti nebo senioři (podívejte se na epizodu 2 „Identifikujte neznámé“ ve filmu Napo v ... rizikové situaci).

Krok 2 – Vyhodnocení rizika a stanovení závažnosti rizik

Pamatujte si: riziko je pravděpodobnost, buď vysoká či nízká, že někdo může být ohrožen určitým, konkrétním nebezpečím.

Dalším krokem je vyhodnocení rizika vyplývajícího z každého jednotlivého nebezpečí. Zvažte:

- Jaká je pravděpodobnost, že nebezpečí může způsobit újmu.
- Jak závažné je toto nebezpečí.
- Jak často jsou pracovníci ohroženi (a kolik jich je).

Přímočarý postup postavený na vlastním úsudku nevyžaduje nějaké specializované znalosti nebo složité metody a je dostatečným postupem pro hodnocení mnohých nebezpečí vyskytujících se na pracovišti či pro posouzení pracovních činností. To zahrnuje pracoviště, kde nebezpečí existuje, ale nikdo se o ně nezajímá či pracoviště, na kterých jsou nebezpečí dobře známá nebo snadno určitelná. Rizika by se poté měla posoudit podle závažnosti a v tomto pořadí je řešit.

Nejvyšší prioritu mají rizika, která mohou způsobit závažný úraz (např. pád z výšky) a ta, u nichž je vysoká pravděpodobnost či četnost nehod (např. kluzké nebo poškozené podlahy). (Viz scénka „Vyhodnoťte rizika“ ve filmu Napo v ... rizikové situaci.)

Tabulka A

Riziko	Film	Scénka
Dopravní nehody		
Zachycení vozidlem	Napo ve filmu bezpečnost na staveništi	6. Každý svojí cestou
Spěch nebo nedostatečná koncentrace	Napo ve filmu a je čisto	2. Změna plánu
Unavený a ve spěchu	Napo ve filmu bezpečná údržba	5. Ve spěchu
Vysoká rychlost a skrytá rizika	Napo v ...rizikové situaci	5. Kombinace rizik
Oheň		
Oheň	Film: Napo v říši bezpečnostních signálů	4. Hořlavina
Oheň	Film: Příběh nejlepších značek	6. Zákazová značka - Zákaz kouření
Oheň	Film: Příběh nejlepších značek	3. Informativní značka - Úniková cesta
Oheň	Film: Příběh nejlepších značek	6. Značka protipožární ochrany - Hasicí přístroj
Elektřina		
Elektřina	Napo ve filmu: bezpečnost v práci ... i jinde	Scénka: Napo připravuje osvětlení večírku
Stroje a zařízení		
Stroje a zařízení	Napova dobrodružství	6. Odpovídající ochrana v pravou dobu
Stroje a zařízení	Napo v ...rizikové situaci	1. Pozor nebezpečí
Hluk		
Expozice hluku	Napo ve filmu hluku stop!	Celý film
Chemické látky		
Chemická rizika	Napo ve filmu nebezpečí: chemické látky!	Celý film
Uklouznutí a pády		
Riziko uklouznutí	Napova dobrodružství	2. Důležitost značení
Pád ze schodů	Napova dobrodružství	7. Improvizovat znamená riskovat
Pád ze schodů	Napo ve filmu bezpečnost v práci ... i jinde	Scénka: Napo na schodech plných překážek
Pád z výšky	Napo ve filmu bezpečnost na staveništi	2. Prevence pádu
Padající předměty	Napo ve filmu bezpečnost na staveništi	1. Stavět na bezpečnosti
Ruční manipulace s břemeny		
Těžká břemena	Napo ve filmu bezpečnost na staveništi	5. Když záda stávkují
Těžká břemena	Napo ve filmu posviťme si na břemena	3. Rozděl a panuj
Těžká břemena	Napo ve filmu posviťme si na břemena	10. Protáhni se
Těžká břemena	Napo ve filmu posviťme si na břemena	9. Kdo z koho
Nesprávné držení těla	Napo ve filmu posviťme si na břemena	5. Otáčej se s rozumem
Nesprávné držení těla	Napo ve filmu posviťme si na břemena	7. Správná výška
Vibrace		
Vibrace	Napo ve filmu posviťme si na břemena	8. Vibrace

Lekce druhá filmu "Napo - Lovec nebezpečí" se zaměřuje na další otázky hodnocení rizika: přijetí opatření a prevence.